

3. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С.Д. Максименко, Я.В. Руденко, А.М. Кушнерьова, В.М. Невмержицький. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 438 с.

4. Олійник Н. А., Герасименко О. О. Психолого-педагогічні особливості формування культури здоров'я дітей дошкільного віку. *Наукові інновації та передові технології*, Серія «Педагогіка». 2025. № 2(42). С. 1541-1553.

5. Олійник Н.А., Франчук Н.Л. Особливості формування психологічного здоров'я молодших школярів. *Перспективи та інновації науки* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 2025. № 5(51) С. 1108-1117.

6. Шукатка О., Олійник Н. Формування здорового способу життя молодших школярів. *Humanitarian forum*, 2023. Вип. 1. № 1 С. 35-40.

ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Якименко Юлія, асистентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Сучасні тенденції розвитку освіти в Європі та Україні характеризуються активним впровадженням інклюзії, що передбачає рівний доступ до якісної освіти для всіх здобувачів незалежно від індивідуальних особливостей та освітніх потреб. У цьому контексті вагомим значення набуває мистецька освіта, зокрема музичне навчання, яке має потужний корекційно-розвивальний потенціал. Європейські підходи музичного виховання та навчання містять високий педагогічний і терапевтичний потенціал. Їх використання в інклюзивному середовищі забезпечує не лише музичний розвиток дітей з особливими освітніми потребами, а й сприяє їхній соціалізації, емоційній стабілізації та особистісному зростанню. До того ж, доведено, що музичне мистецтво є ефективним засобом комунікації та розвитку емоційного інтелекту.

Існує багато дієвих європейських підходів, які легко можна інтегрувати в інклюзивне середовище. Детальніше зупинимось на деяких з них.

Система Карла Орфа (Orff Schulwerk, Німеччина). Вона ґрунтується на поєднанні музики, слова і руху, використовуючи елементарне музикування та імпровізацію як засіб розвитку дитячої творчості та креативності. В інклюзивному середовищі цей підхід забезпечує залучення кожної дитини до колективної творчості незалежно від рівня музичної підготовки чи наявності порушень розвитку. Це живий творчий процес, у якому немає «помилки» та «оцінок», процес, у якому створюється атмосфера успіху та радості, процес, у якому кожна дитина може брати участь на своєму рівні. Це середовище, в якому творчий процес завжди важливіший за результат [1, с. 438].

Система Еміля Жак-Далькроза (Швейцарія). Ця система музичного виховання ґрунтується на евритмії – процесі проживання музики через тіло та рух. Вона є ефективною у роботі з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату, синдрому дефіциту уваги та гіперактивності, оскільки поєднує музичну діяльність із розвитком координації та саморегуляції. Також цей підхід сприяє розвитку просторового мислення, чуття ритму, концентрації уваги, емоційного інтелекту, посилює тілесну усвідомленість.

Концепція Золтана Кодая (Угорщина). Вона акцентує увагу на співі як базовій формі музичної діяльності. Використання народного мелосу та релятивної сольмізації сприяє розвитку музичного слуху, пам'яті й мовлення, що є особливо важливим для дітей з порушеннями зору та мовленнєвими труднощами.

Метод Едгара Віллемса (Франція – Швейцарія). Він базується на ідеї природного розвитку музичності через слухове сприйняття та емоційне реагування, використовує музику як засіб емоційної терапії, орієнтуючись на власний темп кожної дитини. В інклюзивному середовищі він сприятиме формуванню позитивного емоційного фону та індивідуалізації освітнього процесу. Він налагоджує зв'язок між слухом, емоціями та інтелектом, тому

підходить для дітей з інтелектуальними порушеннями. Цей метод використовується як інструмент розвитку музичності у дошкільному періоді.

Музикотерапевтичний підхід Nordoff–Robbins (Велика Британія). Цей підхід розглядає музику як універсальний засіб комунікації. У роботі з дітьми з тяжкими та множинними порушеннями розвитку музика стає альтернативною формою спілкування та соціальної взаємодії. Основні принципи, такі як — музика як форма комунікації, спонтанна взаємодія «дитина-педагог» — допомагають у роботі з дітьми з важкими та множинними порушеннями за допомогою невербального спілкування та розвитку соціальної взаємодії.

Спільними рисами європейських підходів є:

- орієнтація на можливості, а не обмеження;
- розвиток емоційного інтелекту;
- колективна діяльність та співпраця;
- гнучкість, адаптація до індивідуального темпу.

Значення європейського досвіду для інклюзивної освіти України не можна недооцінювати. Аналіз європейських методик свідчить про їхню відповідність принципам гуманістичної педагогіки та можливість адаптації до умов Нової української школи. Їх інтеграція в інклюзивне середовище сприяє формуванню інклюзивної культури, розвитку толерантності та партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Yakymenko, Julia. Застосування орф-підходу в інклюзивному середовищі. передумова особистісного зростання дитини, 438.

2. Якименко Ю.І. Елементарне музикування та рух як ефективний шлях всебічного розвитку дитини. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.)*. Т.1. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. С.178-179.

3. Yakimenko, Y. Використання елементів орф-шульверк-підходу на уроках мистецтва як запорука творчого розвитку дитячої особистості. *Актуальні*

проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VII школа методичного досвіду) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 21-22 листопада 2018 року. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2018. С.76-79.